Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го ЖОВТНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 16, 1980 No. 221. VOL. LXXXVII

УКРАЇНСЬКІ ПРАВОЗАХИСНИКИ ВИСТУПАЮТЬ В ОБОРОНІ В. ЧОРНОВОЛА

Нюарк, Н.Дж. — Серед матеріялів Українського Патріотичного Руху, які в останньому часі дійшли на Захід шляхами самвидаву, є звернення учасників цього руху на захист ув'язненого журналіста і відомого громадського діяча, політв'язня від 1967 року Вячеслава Чорновола, якого втретє заарештували 8-го квітня 1980 року, і засудили 8-го червня ц.р., за зфальшованим звинуваченням у „справі згвалтування" (ст. 6бі КК РСФСР). Вирок — п'ять років ув'язнення в концтаборах — він відбуває в Якутській АССР. Це звернення подала до преси Надія Світлична.

Заарештовано найвидатнішого українського борця за соціяльні й національні права свого народу. Заарештовано підло, цинічно звинувачено за ст. 117 КК РСФСР. Кожний, хто мав щастя знати Вячеслава, знає, наскільки подібне звинувачення недоречне до його сліпучого славного образу, наскільки це звинувачення безглузде. Цинізм, до якого вдалися карателі, не може заплямити кришталево чистого імени непохитного борця. Навпаки: цей цинізм влади ще раз підтверджує ганебну репутацію новітніх судейкіних, які не гребують найнижчими методами в боротьбі з правозахисниками.

Протягом останніх 15 років Вячеслав Чорновіл був невтомним мотором українського демократичного руху. Всі випробування, що випали на його долю, він витримав з честю. Більше того: в табірних умовах він наочно довів, що в його кволому тілі ховається душа справжнього ґлядіятора. В історії мордовських таборів важко знайти інше ім'я, що могло б зрівнятися з іменем Чорновола: так багато зробив він для організації внутрі табірного опору, для ознайомлення світової громадськости із злочинною практикою мордовських карателів. Не зважаючи на нестерпні умови, Чорновіл виявився найбільш результативним українським дисидентським автором. Можливо, що рано називати те, що вийшло з-під його пера. Тому скажемо інакше: все, що він зробив, увійде до золотого фонду української літературно-громадської публіцистики 60-70 років і вже сьогодні автор забезпечив собі надійне місце в лавах найвірніших синів свого народу, найбільш стійких його захисників.

Арешт Чорновола — це спроба влади задавити український дисидентський рух, залишивши його без визнаного лідера. Ця спроба — невдала. Ми говоримо карателям: по-вашому не бути. Куди б ви не сховали Вячеслава — він буде з нами. Його місце займуть нові борці проти гніту і насильства. І ваші захисні заходи проти Вячеслава Чорновола обернуться проти вас новими поразками. У відповідь на його арешт до Української Гельсінкської групи вступило кілька нових кореспондентів і членів, оголошувати яких ми не будемо, щоб не полегшувати вам завдання.

У Вячеслава — завидна доля. І кожна нове переслідування його робить цю долю ще завиднішою. Його доля — вища від усіх тюремних стін і табірних огорож, вона непідвладна карателям і охоронникам. Вона — пряме звинувачення всім душителям свободи і справедливости. Життя Вячеслава Чорновола надихає нових і нових людий до боротьби на захист людських прав і свободи, за досягнення українським народом своїх законних вимог.

Ми звертаємося до українських організацій за кордоном з проханням: піднести свої голоси протесту проти арешту Вячеслава Чорновола, домагаючись його звільнення. Доти, доки Чорновола не буде звільнено, необхідно влаштувати організований бойкот будь-яким колективам, делеґаціям і прдставникам УССР, які бувають за кордоном. Необхідно політику бойкоту щодо УССР провадити не лише по лінії культурного обміну, а й по всіх інших статтях обміну.

Свободу Вячеславу Чорноволові — черговій жертві офіційної сваволі!

ПОЗНАКИ ПЕРЕВАГИ ІРАКУ ЗРОСТАЮТЬ

Басра, Ірак. — Вперше від початку іраксько-іранської війни іракське військове командування перевезло західніх кореспондентів в район ріки Карун, через яку іракці перекинули понтонові мости, а крім цього здобули деякі мости і забезпечили їх. Кореспонденти були свідками пересунення великої колюмни іракських танків у числі 84 через один з мостів та інших родів зброї. Ні іранські літаки, ні артилерія не протидіяли пересуванню іракських військових частин, хоч це відбулося в білий день.

Іракські частини спеціяльного призначення зірвали вісім нафтопроводів, чим відтяли з малими винятками доплив ропи з нафтових осередків до центру країни, що причиниться до дальшого загострення енергетичної скрути.

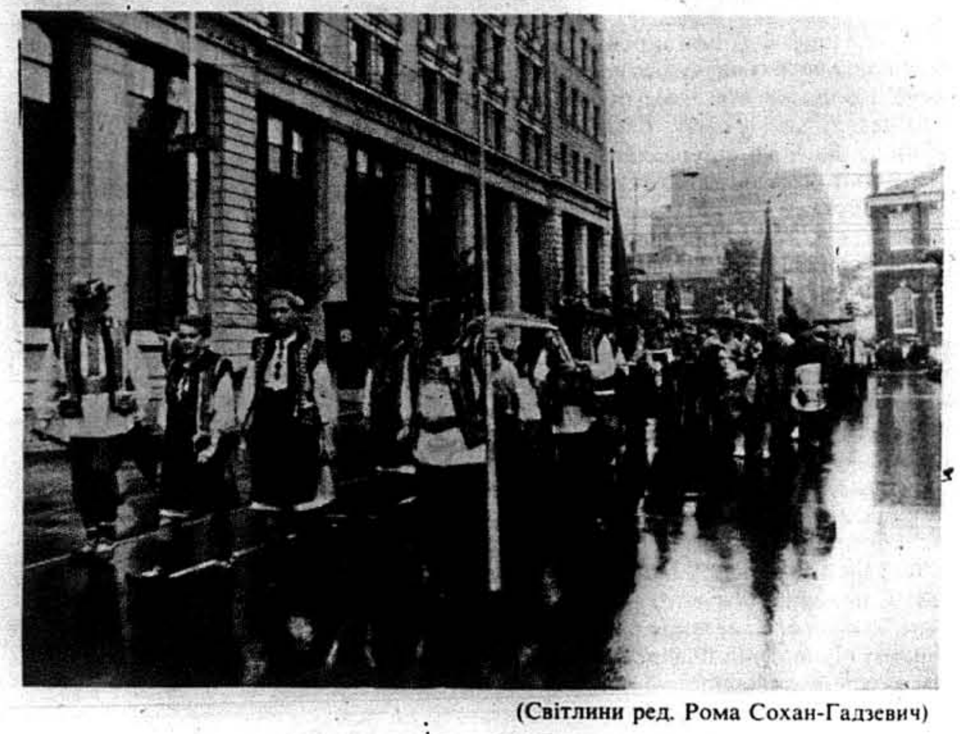
Дотеперішні спостереження розвитку подій на фронті й у прифронтовій полосі вияснили частину загадки, чому іракські частини посуваються так поволі. Їхнє командування намагається уникати людських жертв за всяку ціну, розраховуючи, що іранський спротив швидко змаліє, а в деяких частинах фронту навіть заломиться. Іракські частини після переправи через ріку Карун систематично займають позиції, окружуючи Абадан і Хоррамшар. Для комплетного окруження тих двох міст вони мусять сфорсувати ще одну річку, а саме Бахманшир.

Внутрі Ірану положення ускладнюється з кожним днем. Ісламські фанатики протиставляться усім спробам звільнити американських закладників, звільнити арештованих військовиків, поробити заходи для створення спільного національного фронту. Радіо в Теграні й іранська офіційна служба Парс повідомила, що у важкому дводенному бою іранським частинам удалося відбити наступ курдських повстанців, кермованих Курдською демократичною партією на три міста Маку, Урмія, Піраншар.

В економіці Ірану постають щораз поважніші нестачі. На деякі товари щоденного вжитку та деякі харчі запроваджено приділову систему. Одначе брак відповідного апарату не дає змоги перевести пайкування справедливо серед усього населення. Хоч президент Абольгассан Бані - Садр заявив, що положення іранських військ покращало, іранський парлямент звернувся вперше до ісламських країн та до країн „третього світу" зі закликом, щоб ті своєю інтервенцією впливали на припинення Іраком інвазії.

Попередні інформації з Теграну про численні повновласті, які передав аятолла Хомейні президентові Абольгассанові Бані-Садрові, офіційно потверджені. В слід за тим заповідають поважніші політичні зміни, ціллю яких буде сконсолідувати країну й у цей спосіб уможливити пригашення внутрішніх суперечностей та відбудову загальнонаціонального фронту у боротьбі з Іраком.

ПІД ЧАС XIII КОНҐРЕСУ ВІДБУЛАСЯ УСПІШНА МАНІФЕСТАЦІЯ

(Світлини ред. Рома Сохан-Гадзевич)

Учасники маніфестації у поході до площі Незалежности.

Філядельфія, Па. — Сім голубів — сім символів одержимих душ, які прагнуть волі і караються у в'язницях за неї — взнеслися у хмарне небо і, покружлявши декілька хвилин над площею Незалежности, відлетіли на Схід, куди понеслися і запевнення солідарности біля 1,200 осіб, зокрема молоді, які взяли участь у маніфестації тут у суботу по полудні, 11-го жовтня, під час другого дня нарад XIII Конґресу Українців Америки.

„Оксана Мешко, Оксана Попович, Ірина Сеник, Вячеслав Чорновіл, Юрій Шухевич, Микола Руденко, Левко Лук'яненко", — скандувала Орися Гевка під звуки співу і бандур Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, а з кожним прізвищем з клітки вилітав голуб, в цей спосіб висловлюючи надію і переконання учасників, що й цим сімом правозахисникам невдовзі заблестить проміння волі.

Маніфестація, що її влаштували спільно Конференція Центральних Українських Молодечих і Студентських Організацій та філядельфійський Комітет Оборони Національних і Людських Прав України, почалась опівдні походом членів молодечих організацій, делеґатів і місцевих громадян з готелю Бенджамін Френклин, де відбувались конґресові наради, до недалеко віддаленої площі Незалержности. Програмою вели д-р Аскольд Лозинський і мгр Уляна Мазуркевич, голови організацій, які влаштували цю маніфестацію, що проходила під гаслом „За незалежність України!"

Програму відкрив молитвою о. протопресвітер Степан Біляк.

Тон двогодинній маніфестації надав вже перший промовець, конґресмен Чарлс Догерті, довголітній приятель місцевих українців, який заявив, що порушення людських і національних прав комуно-московською владою не є вже новиною у світі та що уряди країн вільного світу мусять потягнути СССР до відповідальности на такому міжнародному форумі, як конференція в Мадриді. „Ми не можемо вже довше приглядатись до нелюдських переслідувань, бо коли сьогодні арештовують Чорновола та знущаються над Шухевичем, то завтра й наші вольності будуть загрожені".

В такому дусі промовляв теж Джером Шестак, голова американської делеґації до Комісії прав людини при Об'єднаних Націях та загально відомий активіст в ділянці людських прав. Він пригадав, що біля 50 відсотків політв'язнів в СССР — це українці та запевнив, що цю та інші справи, які відносяться до порушення Гельсінкських угод він видвигатиме на Мадридській конференції, бо питання прав людини є „наріжним каменем нашої закордонної політики". Шестак закінчив своє слово викликом „Слава Україні" українською мовою.

Джером Шестак випускає одного з сімох голубів.

Довшу промову виголосив голова ОДУМ Андрій Шевченко, підкреслюючи „єдність молоді тут і там" та закликаючи до посиленої активности в обороні цілого українського народу. Подібні думки висловила англійською мовою голова СУСТА Роксоляна Стойко-Лозинська, запевняючи, що „ми обстоюватимемо право українського народу до волі так довго, доки в Україні не пролунає дзвін незалежности".

Про конечність більшої активности в американському політичному житті говорив Мирон Куляс, член стейтової асамблеї в ІллінОЙ, стверджуючи, що, добившись високих становищ, українці не тільки скріплять стан їхнього посі-

(Закінчення на стор. 4)

ВШАНУЮТЬ ШУХЕВИЧІВ

Гемпстед, Н.Й. — У неділю, 19-го жовтня ц.р., о год. 3:30 по полудні тут у залі Українського католицького центру св. Володимира при 226 Юніондейл авеню, Юніондейл, Н.Й., буде влаштована заходами 42-го Відділу ООЧСУ академія для вшанування роду Шухевичів. Головну доповідь на цій академії виголосить довголітній в'язень московських в'язниць і концтаборів Валентин Мороз. Буде велика мистецька програма з виступамк юних бандуристів 42-го Відділу ООЧСУ під керівництвом Т. Сенчишина, самодільного гуртка бандуристів під дириґентурою О. Калиновського, виступом оперної солістки Галини Андреадіс, рецитатією Олі Ільницької-Пищимухи тощо.

У світі

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД признав право Леонідові М. Бутенкові прибути до ЗСА. Бутенко був моряком на совєтському кораблі, який прибув до Токіо, Японія. Тут він із нараженням життя на небезпеку зорганізував втечу з корабля і зголосився до японських властей з проханням азилю. Він також висловив бажання еміґрувати до ЗСА. Японська влада передала його справу до рішення американській амбасаді й та видала Бутенкові дозвіл на прибуття до ЗСА. Одначе права азилю Бутенкові ще не видано американськими чинниками. Бутенко прибув літаком до Лос Анджелесу, де він покищо залишився під опікою державних чинників. Він має 41 рік, але його родинний стан і національність не подані покищо до публічного відома.

ДО ЗСА ПРИБУВ ЄЖИ ТОМАШЕВСКІ з Варшави, який у часі війни був фотографом польського революційного підпілля. Він зробив понад 900 світлин з Варшавського повстання. Під кінець повстання він був важко пораненим і попав у руки німців, які вбивали цивільних полонених зі зброєю у руках. Його не вбили, як важко пораненого. Після закінчення війни він залишився під комуністичною владою, де дістав працю в міністерстві культури. Про свої втрачені світлини він давно забув, думаючи, що вони в боях неповоротно пропали. Чотири роки тому його підпільна співробітниця, яка була лябоpанткою у підпільній фототемниці, знайшла у схованці згадані світлини й подала у пресі, що пошукує Томашевского. Він зголосився, перебрав світлини, які були заховані професійно у відповідних касетках, у яких підпілля перетранспортувало світлини й документи за кордон. Тепер з дозволу польської влади і при співпраці польської амбасади він робить виставки тих світлин по цілій Америці.

В Америці

КОНҐРЕСМЕН ДЖОН В. ДЖЕНРЕТТ, якого лава присяжних визнала винним за перекупство і неправдомовність, продовжує вести кампанію за перевибір на конґресмена, не зважаючи на дещо змінену настанову публічної опінії. Як відомо, він вніс апеляцію до суду і надіється, що його справа вияснитьcя до 4-го листопада. У випадку засуду конґресмен Дженретт, демократ з Південної Каролайни, обіцяє зрезиґнувати з посту конґресмена навіть тоді, якщо він буде вибраний.

ПРИЯТЕЛІ РІЧАРДА НІКСОНА кажуть, що колишній президент, який у висліді Вотерґейту мусів зрезиґнувати, бажав тільки, щоб евентуально Адміністрація Роналда Реґена, якщо така взагалі буде зформована після виборів, призначила його на амбасадора до Китайської Народної Республіки. Тому, що Реґен категорично відмовляється призначати Ніксона на будь-яку позицію в Уряді, Ніксон тепер припускає, що тільки колишній президент Джералд Форд допоміг би йому стати бодай тимчасовим дорадником у справах внутрішньої чи закордонної політики.

Округа УНС Піттсбурґу відбула наради

Ембридж, Па. — В неділю 21-го вересня тут, в Ембріджі, відбулися окружні наради Відділів УНСоюзу, які творять Піттсбурзьку Округу. Збори скликав голова Окружного комітету й головний радний УНСоюзу Андрій Джула. На зборах були присутні головний предсідник д-р Іван Флис і головний організатор Василь Оріховський. Обидва чільні діячі Союзу промовляли до зібраних на теми загального стану нашої установи, про організаційні успіхи і невдачі. Після виступів гостей з Екзекутиви зібрані ставили численні до них питання щодо праці УНС. Зокрема вияснено, що УНСоюз не притримує суми у висоті 300 тисяч долярів готівкою, а всі гроші інвестує. „На руках" лишаються лише ті суми, які безпосередньо потрібні для нормальних видатків. Також цінні папери, біржові акції, набуті в свій час Союзом, зростають на вартості. Вияснено запитуючим, що нові біржові цінні папери УНСоюз не закуповував.

Присутніх теж цікавило питання, чому жінки-члени Союзу повинні висилати писемне прохання, щоб газета „Свобода" надходила до них. Дехто запитав, чому деякі духовники займають вичікуюче, а то й вороже становище до УНСоюзу. На всі питання було дано вичерпні відповіді.

Голова зборів А. Джула, який є також секретарем 161-го Відділу, представив всіх присутніх секретарів: Анну Рефт з 120-го Відділу;

(Закінчення на стор. 4)

У ЛМКЛЮБІ ВІДБУДЕТЬСЯ ВЕЧІР У ПОШАНУ КОМПОЗИТОРА Д-РА С. ЛЮДКЕВИЧА

Ню Йорк, Н. Й. — Із Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що у п'ятницю, 17-го жовтня ц.р. в год. 7-ій вечора, тут у приміщенні цього Клюбу, при 136 Друга Авеню, відбудеться Вечір у першу річницю смерти велетня української музики, композитора і музиколога д-ра Станислава Людкевича, у програму якого ввійдуть фраґменти з його творів у стереофонічних записах та альбом на екрані фотографій з життя і творчости композитора.

Монтаж і коментарі проф. Юрія Оранського, рецитації виконає Марта Зелик і Степан Крижанівський.

С. КАРАВАНСЬКИЙ ЗАКЛИКАВ ДО ОБОРОНИ ПРАВОЗАХИСНИКІВ В УКРАЇНІ

Філядельфія, Па. — Святослав Караванський, який зі своєю дружиною Ніною Строкатою взяв участь у XIII Конґресі Українців Америки, виступив із поновним закликом до посилених акцій в обороні ув'язнених і переслідуваних в Україні членів правозахисного руху, а його дружина проголосила оформлення ініціятивної групи для створення нової організації — Українського Комітету Солідарних Акцій — з метою займатися такою діяльністю.

С. і Н. Караванські виступили під час полуденка у п'ятницю, 10-го жовтня, який відбувався у рамках XIII Конґресу. Програмою полуденка проводив д-р Богдан Футей, предсідник нарад, а його відкрив молитвою генеральний вікарій о. д-р Іван Білянич. За головним столом сиділи ще архиєпископ Марко, УПЦ в ЗСА; о. Володимир Базилевич; о. протопресвітер Степан Біляк і о. Сергій Коваленко; заступники предсідника Конґресу — Павло Дорожинський, інж. Микола Семанишин і д-р Михайло Снігурович, та генеральний прокуратор Пенсильванії Гарві Бартл, який репрезентував губернатора Ричарда Торнбурґа.

С. Караванський спершу відчитав свій вірш „Молитва", а відтак подав коротку характеристику руху опору в Україні, поділивши його на три періоди: період збройного спротиву в роках 1942-50, період заворушень у концтаборах в роках 1953-57 і період відродження громадського життя до часу створення і активности української Гельсінкської групи (1968-80). Він подав ряд прикладів з активности кожного періоду та намагання Москви знищити рух опору різними засобами, включно з терором, залякуванням, переслідуванням, арештами, а то й поголовними розстрілами. Останнім прикладом такої настанови московського режиму, сказав Караванський, є поголовне виарештування членів української Гельсінкської групи, в якій Москва добачала загрозу для себе. Він закінчив своє слово закликом до більшої активности в обороні українських політв'язнів та до ширшого розголосу у країнах Заходу про правозахисний рух в Україні та в інших країнах Совєтського Союзу.

Г. Бартл, якого представив новонайменований член Стейтової етнічної ради адв. Володимир Дармопрай, передав привіт від губ. Торнбурґа та висловився похвально про працю УККА за час його 40-річного існування. Виявляючи ґрунтовне обзнайомлення з надбаннями української громади у ЗСА, Г. Бартл сказав, що ці надбання є великим вкладом українців у загальноамериканську культуру і зобов'язують всіх інших співгромадян до допомоги українському народові в його боротьбі „не тільки за людські, але й національні права", бо цей нарід, як і інші, що їх насильно окупувала Москва, „вже давно закріпив за собою право на самовизначення".

Під час полуденку у п'ятницю, 10-го жовтня, з промовою виступив Святослав Караванський. Біля нього — (справа) його дружина Ніна Строката і предсідник Конґресу д-р Богдан Футей.

Побажаннями успішних нарад та дальшої діяльности „на добро нашого Коммонвелту і цілої Америки" закінчив своє слово Г. Бартл.

Після проголошення заяви Н. Строкатою полуденок закінчив молитвою о. С. Біляк, а делеґати подалися на залю нарад, щоб заслухати доповнення до звітів членів Екзекутиви УККА та приступити до запитів і дискусії над ними.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P O Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Загроза для індустріяльного світу

Політичні й господарські кола Вашінґтону з великою увагою виучують господарський спад, який зовсім виразно стає помітним в усіх промислових країнах вільного світу. Спад цей надійшов значно пізніше, як його сподівалися, але зате він і значно глибший і суворіший. Експерти господарського життя шукають відповіді на питання: чи і до якої міри рецесія індустріяльних країн відіб'ється на американській економіці та чи вона може причинитися до загальносвітової рецесії.

Економіка промислових країн Заходу і Японії в дуже великій мірі залежна від експорту. Американська економіка у відрізненні від тих країн має величезний внутрішній американський ринок і це є підставою індустрії. Величина й динаміка внутрішнього американського ринку такі значні, що експорт є важливим додатком до внутрішнього ринку в той час, коли в інших промислових країнах він є підставою господарської активности.

Західньонімецький Бундесбанк ствердив, що в другій половині біжучого року загальна продуктивність Західньої Німеччини впала на один відсоток, а в річному відношенні 1980 року в порівнянні з попереднім валовий національний продукт осягне тільки 2,5 відсотка зросту. Інші джерела передбачають, що цей зріст буде радше приблизно на півтора відсотка. У Франції цей рік почався зростом на 4 відсотки у річному відношенні, а опісля зріст упав до зера. Інфляція дійшла до 13,5 відсотка у річному відношенні, а число безробітних згідне з передбаченими зросте до 1,8 мільйона осіб, тобто 6 відсотків робочої сили Франції. Як у Західній Німеччині, так і у Франції рецесія в ЗСА не відбилася значнішим впливом. Економіки тих країн пов'язані усіми країнами світу, що забезпечує їх від децидуючих впливів американського господарського життя. Експерти в обидвох країнах передбачують легкий перебіг рецесії та сподіються відносно швидкого виходу з неї. В обидвох країнах тверда і цілеспрямована господарська політика їхніх урядів у великій мірі переважує в розвитку господарського життя. Хоч обидві господарки побудовані на принципі вільної ініціятиви, але держава має такі далекойдучі регуляційні можливості, чого зовсім не має уряд ЗСА, що їх вплив на господарське життя країни слідний на кожному кроці. Навіть у найгіршому випадку в тих двох державах не передбачують, щоб спад продукції дійшов до такого ступеня як ЗСА, де він дійшов до 9,6 відсотка у річному відношенні.

В Еспанії, де внутрішній ринок слабий, а зовнішня торгівля також не розбудована як слід, рецесія привела до значного зросту безробіття, яке вже осягнуло 1 відсоток робочої сили, а до кінця року передбачається зріст до 12,5 відсотка. Еспанія як і всі менші країни Західньої Европи боляче відчуває зріст цін на пальне. А крім цього в таких країнах, як Швеція, Норвегія, Голляндія висота заробітної платні і оплати соціяльних тягарів забирають такий високий відсоток прибутків, що це відбивається на інвестиціях. Інвестиційні капітали шукають льокати за кордоном, збіднюючи таким чином продукційний потенціял власної країни.

Складніша ситуація як в інших західньоевропейських країнах витворилася у Великій Британії. Взагалі протягом останніх років англійська економіка виявила цілий ряд слабих пунктів. Інфляція стала в Англії головною небезпекою, бо довший час була на висоті 20 відсотків у річному відношенні, а навіть гірше. Консервативний уряд Марґарет Тачер у виборчій кампанії висунув боротьбу з інфляцією і виникаючу з цього конечність „затискання пояса" як базу своєї економічної програми. Це дало перемогу консерватистам. Але господарські обмеження тривають уже довго й далі треба їх застосовувати і серед широких верств, а ще більше серед різних політичних груп, а головно в Лейбор партії з того приводу зростає незадоволення. Уже навіть серед деяких елементів консервативної партії слідне негодування. Тож не диво, що це породило протиурядові настрої і зміцнює тиск за зміною теперішньої господарської політики консервативного уряду. Одначе дотеперішні успіхи уряду в боротьбі з інфляцією дають підставу і без того рішучій М. Тачер продовжати її антиінфляційну політику, не дивлячись на труднощі.

В Японії, не зважаючи на господарський застій, уряд передбачує цілорічний зріст продукційности на 4,8 відсотка. Цілий ряд світових ринків, на яких Японія відіграє величезну ролю, великі інвестиції за кордоном, аґресивність експортової системи та промислу, який без утоми шукає нових продуктів, поліпшує дотеперішні, випробовує нові методи праці, інсталює нову машинерію забезпечують Японію перед значнішим господарським спадом. Слабим пунктом у Японії є внутрішній ринок, що значно послаб, бо висока ціна на енергію, а головно на нафту зменшила заробітки, а це відбилося на закупівній силі населення.

Т.Т.

ГОЛОС ВОПІЮЩОГО

(1)

Полиці в книгарнях у більших містах України заложені новими книжками й брошурами й деякі з них технічно виконані без закиду. Тільки читати немає що. Оце запитайте першого з ряду громадянина УССР і він вам зразу скаже: читати немає що, хіба тільки перевидавані давні свої й чужі клясики, та і тих обмаль в українській мові, або російські „бестселлери". І справді в книгарнях вам скажуть, що власне в російській мові найчастіше трапляється те, за що читач хапається. В українській мові значно рідше, взагалі рідко попадається щось доброго.

Сотні письменників і поетів в лапках і без лапок пріють над своїми опусами, здають їх до друку, цензори засідають до важкої праці над ними і аж пріють так витискають усяку „нечисту силу" з них, „залишки приватновласницьких інстинктів", „віджилого міщанства", а ще найбільше „буржуазного націоналізму". Всяка нова думка, несподіваний вислід, відклик до українства в будь-якому його виняві, до української традиції, то вже взагалі боронь Боже, викликують сумніви у бідних цензорів, чи бува під тим словом не скривається „петлюрівщина", або „бандерівство", рукопис мандрує до вищих інстанцій, а ті відсилають до ще вищих, аж доки він не перейде всіх щаблів партійної машини, бо хто ж хоче брати відповідальність за друковане слово? І тоді накінець рукопис дістається до „книжкової фабрики". Буває, що вертається до автора, бо треба його більше наситити „партійністю" та взагалі „загострити партійну чуйність" і „гостріше вдарити по клясовому ворогові". Кінець - кінцем книжка виходить. Для автора радість і гроші, бо за книжку платять, іде вона, чи ні, а для читацької публіки дзуськи. І так постають гори макулятури на полицях, підлогах, в магазинах і пивницях.

Можна говорити, що хто хоче, але невже ж це можливе, щоб аж так вияловіли людські душі, щоб брак вільного повітря знівечив до кінця таланти, щоб згасли творчі іскри серед такого великого українського народу? Ні, таланти не перевелися, творчі іскри спалахують, але пильне око всесильного цензора — „чекіста літератури" — і критика — не раз звичайнісінького „стукача" виполюють й виривають з корінням все нове, тривале, ориґінальне, творче. Поле залишається для бур'яну і він росте лісом. Сотні назв, десятки тисяч накладу, а читати нема що, „книжки фабрики" стали звичайними фабриками макулятури.

Дегуманізація людини

Дехто пробує доказувати, що „культ особи" це явище типове для доби сталінізму, що „Сталін-корифей усіх наук", „геній усіх часів і народів" — уже більше не повториться. Егеж бо, а чи не таким самим неосяжним „корифеєм" і „генієм усіх часів і народів" не був Ленін? А ось візьміть першу з краю газету з „країни рад" і довго не треба шукати, щоб знайти цілі сторінки завалені захопленими похвалами" товаришу Л. Брежнєву" за те, що „порадував" підсовєтських людей натхненними й дотепер небувалами творами „Мала земля", „Відродження" і „Цілина". Совєтська критика не може нахвалитися, що то за глибокі, високомистецькі і розумні твори, а вже від телячого захоплення аж трясеться, що товариш Брежнєв пообіцяв ще й далі писати свої невмирущі опуси. А візьміть і пробуйте почитати їх! І сором зовсім не за Брежнєва. Що ж він пише, як уміє. Але сором й обридження до тих, що під небеса вихвалюють ту графоманію. Цього їм ніхто не каже робити. Це вони роблять з власної волі. Це вони самі собі плюють у лице. Ось до чого може скотитися людина, на якому дні вона може опинитися.

Процес дегуманізації підсовєтської людини, не того трударя, що в поті чола заробляє на хліб свій щоденний, а тієї людини, що видряпалася на якийсь щабель совєтської суспільної драбини і десь на якомусь щаблі загубила свою людську подобу, дійшов до свого зеніту.

Читаючи „Малу землю" Л. Брежнєва, чи його ж „Відродження", заки дійдете до останньої сторінки, то відхочеться на якийсь час читати взагалі. І дивуєтеся: як це так? Як це так, що люди розумні та й досвідчені, люди, яким уже пора застановитися, ким вони залишаться в пам'яті своїх наслідників, а найважніше в пам'яті своїх дітей і внуків, аж так загубили своє лице й безсоромно плазують перед начальством? Плазували перед Сталіном, але й плазували перед Нікітою, а тепер те саме роблять перед Брежнєвим. Власне — плазують! Загубили свою людську гідність, втратили зовсім обличчя і хоча розум у них не раз на висоті, але брак характеру й простої людської гідности штовхають той розум на продукцію дитирамбів бюрократам, яким забаглося стати „корифеями", та бездушній партії.

(Продовження буде)

Панас Феденко

ВИБОРИ В НІМЕЧЧИНІ

Фактично є дві Німеччини: одна має столицю у Бонні над Райном, її конституція федеративна й демократична; друга, під назвою Німецька Демократична Республіка, зі столицею в Західньому Берліні, була проголошена з волі Москви, як „незалежна держава", під диктатурою комуністичної партії. Вільні вибори відбуваються тільки в Західній Федеративній Німеччині. В Східній, диктаторській Німеччині громадяни також час від часу голосують, але тільки для того, щоб заявити свою „вірність" диктаторському режимові. Західня частина Берліну що перебуває під контролею союзних держав з часу Другої світової війни, не має права вибирати послів до парляменту (Бундестаґу) в Бонні, а посилає депутатів від Ради міста, без права ґолосування.

Дня 5-го жовтня більше 40 мільйонів громадян Західньої Німеччини мали право вибирати послів до Бундестаґу, між ними було коло 3 мільйонів нових, молодих виборців, що до 5-го жовтня були в віці над 18 років.

Опозиція до уряду

Від 1969 року на чолі уряду Західньої Німеччини стоять дві партії: Соціял-демократична і Ліберальна, що створили коаліцію (союз). Дві інші партії — Християнсько-демократична і Християнсько- соціяльна (Баварська) стоять в опозиції до уряду. Спілка цих двох партій поставила як кандидата на голову (канцлера) уряду Західньої Німеччини Франца Иозефа Штрауса, що має владу як міністер президент автономного уряду Баварії. На чолі уряду Західньої Німеччини в Бонні стоїть Гельмут Шмідт, член Соціял-демократичної партії.

Як це водиться при виборах у демократичних державах члени партій-суперниць стараються у промовах представити своїх противників у невигідному світлі, часто шукають „дірки в цілому". Соціял-демократи й ліберали твердили, що Ф. Й. Штраус, якщо б став канцлером Німеччини, міг би створити загрозу війни в світі. Противники уряду Шмідта зі свого боку, запевняли в пропаґанді, що уряд Шмідта дістає накази „з Москви", і ця і політика зробить Західню Німеччину провінцією совєтської імперії. Опозиційні партії обвинувачували уряд за збільшену заборгованість Німеччини: мовляв, дальші покоління німецького народу будуть платити за борги теперішнього уряду.

Було б нудно згадувати всі арґументи за і проти в виборчій пропаґанді партій-суперниць. Партія Ф. Й. Штрауса пустила й чутку, мовляв канцлер Шмідт збирається, коли переможе в виборах, скасувати податок, який платить держава церковним організаціям. Цим способом партія Штрауса надіялась здобути голоси виборців.

Дня 5-го жовтня вільне голосування показало, що більшість виборців має довір'я до партії Соціял-демократичної і Ліберальної, які стоять на чолі уряду західньої Німеччини. Партія Християнсько-демократична і Християнсько-соціяльна разом здобули 44,5 відс. виборчих голосів і в новому парляменті творять найбільшу фракцію. За Соціял-демократичну партію голосувало 42,9 відс. виборців, а за Ліберальну — 10,6 відс.

Порівняно з виборами до Бундестаґу 1976 року християнські партії втратили в 1980 році 4,1 відс. голосів соціял-демократи здобули коло 1 відс. нових виборців. Значний приріст голосів у виборах 1980 року мала Ліберальна партія: 10,6 відс. у новому парляменті Ліберальна фракція, має 53 послів (раніше — 39 мандатів).

Успіх лібералів

Успіх лібералів у виборах був несподіванкою і для провідників цієї партії. У недавніх виборах до крайового сойму в автономній провінції Північного Райну-Вестфалії ліберали одержали менше 5 відс. голосів і через те (згідно зі законом) втратили представництво в соймі. Але в виборах до Бундестаґу ліберали здобули нових прихильників.

Пояснюють це досягнення Ліберальної партії тим, що багато колишніх виборців християнських партій не бажали перемоги Ф. Й. Штрауса, бо не хотіли, щоб він став на чолі уряду Німеччини як канцлер, замість Гелмута Шмідта.

Талановитий політик і визначний промовець Ф. Й. Штраус має „гарячу вдачу" і часто в дискусіях дає волю своєму темпераментові: називає своїх противників „ріницькими мухами", „крисами" і подібне. Він нетерпеливий і втрачає спокій в дискусії. Перед виборами Штраус мав промову на центральній площі в Мюнхені. Побачивши на мурах плякат своїх противників — „Stoppt Strauss" (Спиніть Штрауса), він вимагав від поліції, щоб знищила плякат і загрожував звільнити комісара поліції, котрий не послухав наказу міністра-президента, як незгідного з законами.

Противники Штрауса пригадують, що його кандидатури на уряд канцлера Німеччини не бажала Християнсько-демократична партія, але погодилася на це, щоб зберегти єдність з партією Штрауса в виборах до Бундестаґу.

(Закінчення зі стор. 3)

Роман Рахманний

ВІКНО У НАШЕ МИНУЛЕ

Майбутнє у житті людини чи громади являє собою порожній простір, що його вдумливі люди намагаються заповнити своїми думками-мріями, а бистрозорі письменники — своїми фантастичними повістями.

Минуле людини, громади і всього народу звичайно сповите туманом далекої відстані, що її перемагають тільки свідчення предків — усні, писемні, живописні, архітектурні, побутово-культурні. Родина, рід, суспільство і навіть ціла нація помалу зникне з лиця землі, якщо вона не зберігає своєї історичної пам'яті і забуває про своє коріння незалежно від того, в якому ґрунті воно зросло.

Ось чому таке важливе є те „вікно в минуле", що його творить звуково-зоровий засіб - фільм. Картини життя українських поселенців і їхніх нащадків у Канаді, Америці та інших державах Заходу, записані на фільмовій стрічці з життя, з документів і давніх фотографій, вже відчинили декілька таких віконець у майже непроглядне минуле українського народу в розсіянні по землі.

Канадські українці, з допомогою фільмових записів короткометражного типу, стають дедалі більш відомі своєму навколишньому середовищу. Та важливіше, українське суспільство різних поколінь самоусвідомляється завдяки цим картинам, що переконливо відкривають перед глядачами принаймні частинний вид на своїх предків у їхньому поселенчому зусиллі.

Ми всі це прекрасно розуміємо, коли дивимося на картини життя українців у Манітобі: хто з канадсько-українських нащадків знав би про людей з місцевости Ольга, якщо б не було фільму „Найсильніший чоловік у світі — Василь Свистун"..? І хто з північно-українських нащадків дізнався б про всілякі — прикрі й відрадні — аспекти життя і праці українських поселенців у франкомовному Квебеку, якщо б не короткометражний фільм Юрія Лугового п. з. „Українці у Квебеку.

Своєчасне розуміння

Так усі ми це розуміємо, але не тоді, коли той чи інший проєкт виготовляється. А тим часом, своєчасна підтримка найважливіша.

Пригадую добре як Юрій Луговий і Володимир Гайдук декілька років тому з'ясовували мені свій проєкт: оформити фільм про несправедливе, незаконне і негуманне в'язнення українських поселенців у канадських таборах для „інтернованих чужинців" під час Першої світової війни.

Вони — Луговий і Гайдук, разом з декількома іншими ентузіястами цієї справи — з власної ініціятиви, власними засобами і зусиллями відшукали ці табірні ділянки у Північному Квебеку, а навіть зняли на кінострічку старенького квебечанина, що був вартовим у тому концтаборі і добре пам'ятав інтернованих українців. На готовому фільмі ви побачите, як він рухами рук показує, як збройна сторожа багнетами підганяла наших предків до праці, до повернення у бараки або в погоні за тими, що пробували рятуватися втечею на волю...

Я заохочував молодих кіноісториків не змарнувати нагоди і записати для нащадків наших усе, що можливе з життя квебецьких українців, бо таким чином відкривається ще одне вікно у мрячне минуле життя частини українського народу.

Заохочував я їх, але не надто вірив у здійснення того проєкту, бо знав я всі труднощі тієї справи і знав тяжкуватість нашої громади у підтримуванні таких проєктів. Песимізм не покидав мене й тоді, коли вже доводилося подати рекомендацію для отримання допомогового дарчого акту з фонду міністерства мульткультурних справ...

Тим більше вдоволення огорнуло мене, коли я — після оглянення окремих уривків два роки тому — врешті побачив 19-хвилинний фільм Юрія Лугового в остаточному оформленні. Живі записи чергуються зручно з нерухомими фотографіями людей, будинків і установ, що поставали і гуртувалися майже з перших днів свого прибуття до цієї франкомовної провінції. Розповідь, що її веде англійською мовою проф. МекҐільського університету Микола Келебай, пливе спокійно і своїми словами врізується глибоко у свідомість глядача. Разом із картинами, слова розповіді залишають у його пам'яті незатерті враження, немов борозни від українського плуга на канадських преріях або рівчаки, що їх копали інтерновані українці в таборах ген. Бівера. Забути їх не можна.

А саме про те йдеться: щоб ні ми, ні наші нащадки не забули свого коріння у цій землі, на якій сьогодні від океану до океану живе понад шістсот тисяч паростків українського роду.

Фільм „Українці в Квебеку 1890-1945" — це тільки частина проєкту, що охопить картини життя українців у франкомовній провінції Канади аж до 1970 років. Щоб завершити цей проєкт, потрібно фінансової підтримки. А вона може прийти тільки внаслідок зацікавлення громадськости тією справою. Треба готову частину оглянути і довести її до відома наймолодшого покоління почерез наші товариства і рідні школи.

Окремі установи та окремі громадяни українського

(Закінчення на стор. 3)

Галя Клим

УКРАЇНСЬКЕ МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

(З життя Українського Музичного Інституту Америки в шкільному році 1979-80)

(3)

Користаючи з перебування проф. Ревуцького в травні ц. р. в Ню Йорку, як прелеґента наукової конференції УВАН, ми запросили його до Ірвінґтону, щоб в його особі з перебування проф. В. Ревуцького в травні ц. р. в Ню Йорку, як прелеґента наукової конференції УВАН, ми запросили його до Ірвінґтону, щоб в його особі головно наші учні відчули наче присутність самого композитора Левка Ревуцького. Гостина почалася концертом української фортепіянової музики, в тому і творів Ревуцького, що її виконали учні місцевого відділу: Р. Гопалюк, А. Григорович, І. Дац. Н. Дац, Н. Закаляк, У. Леґедза, У. Пінковська і М. Худьо, цьогорічна абсольвентка Н. Яворська (кл. Т. Богданської, Нюарк), та абсольвенти М. Сохан і О. Сохан„ колишні учні О. Чипак, УМІ в Пассейку. Найціннішим вкладом в цей концерт були чотири складні фортепіянові Прелюдії Ревуцького, які з особливим успіхом виконали Марічка і Олег Сохани, а які вони мусіли відсвіжувати в своїй пам'яті в „гарячий" час їх кінцевих коледжових іспитів із зовсім інших ділянок їхніх теперішніх студій.

Козацько-аристократичний рід Ревуцьких і його заслуги для української культури і мистецтва представили: Д. Каранович, Г. Клим і В. Будний. Наш гість мав нагоду зустріти піяністку Ф. Бокаріюс-Сагайдачну, не-українку з походження, яка подарувала йому запис своїх радіоконцертів, в яких обзнайомила американський світ із музикою Л. Ревуцького. З проф. Ревуцьким зустрівся також мґр Р. Савицький, який вписав ім'я Ревуцького враз із іменами понад 20-ти інших українських композиторів і музик на сторінки міжнародної енциклопедії. Альбом для спільних знімок був подарунком від трьох наших згаданих відділів для далекого гостя з Канади, який в своїм заключнім слові був помітно зворушений. В гостині цієї зустрічі щиро допомогли нам члени місцевої станиці Бувших Вояків Української Дивізії, товариші повоєнної недолі проф. В. Ревуцького; наглядний труд вклали також пані: Р. Дац, В. Леґедза і Б. Худьо.

Дипломи і речиталі

Перший дипломовий іспит в цьому шкільному році склала 8-го грудня Емі Вонґ, кл. Д. Каранович, Нюарк, із оцінкою „визначно" за виконання вимаганої програми.

Дня 29-го березня ц. р. двоє визначних учнів: Борис Буняк і Надія Яворська, кл. Т. Богданської, Нюарк, закінчили свої студії в УМІ спільним дипломовим речиталем із оцінкою „визначно". Рецензія цього речиталю була друкована в „Свободі". У відділі УМІ в Ірвінґтоні склала свій дипломовий іспит Наталія Закаляк (кл. Г. Клим), 21-го червня ц. р. із оцінкою „дуже добре".

Дипломовим, самостійним речиталем закінчила свої музичні студії в УМІ, Філядельфія, Таня Шуст, яка вивчала гру на фортепіяні в клясі Ю. Оранського, а останньо в кл. Н. Котович. Речиталь відбувся 25-го липня ц. р., а передше Т. Шуст здала іспит-абсолюторію з оцінкою „визначно" і продовжувала ще музичні студії в Темпл університеті і в Бівер коледжі.

В дні 4-го червня іспитом-абсолюторією закінчили своє навчання в УМІ, відділ у Детройті, троє учнів М. Тарнавської, а саме: Квітя Швайкун, Марічка Никифоряк і Євген Никифоряк, всі з оцінкою „дуже добре". Їхній спільний фортепіяновий речиталь відбувся 13-го червня ц. р. в Детройті. В цьому ж відділі УМІ дала свій перший самостійний речиталь 13-го січня ц. р. Леся Кізима, 16-тирічна визначна учениця 1-го вищого курсу, кл. М. Тарнавської.

Іспитом-абсолюторією покінчили навчання в УМІ, відділ Нюарк, троє учнів: Росанна Ворох, Христя Подільчук і Аскольд Шеґедин (кл. Т. Богданської). Їхній спільний фортепіяновий речиталь відбувся 27-го червня ц. р.

Президія цілого УМІ уряджує кожного року т. зв. „концерт відділів", у якому беруть участь надійні учні всіх курсів навчання і „концерт визначних", програму якого виконують найбільше талановиті і працьовиті учні середніх і вищих курсів навчання, бо тільки учням цих курсів можна признати оцінку „визначно". Такі публічні виступи учнів різних учителів є дуже корисні, бо розвивають здорові мистецькі амбіції так учнів, як учителів, а навіть можуть витворити шляхетну конкуренцію, яка стимулює до більшої праці і сприяє кращим досягненням.

Цього року влаштовано ці дві спільні імпрези в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. Концерт відділів відбувся 27-го квітня і його програма складалася із 26-ох, в більшості коротких фортепіянових творів, та таких же 13 скрипкових, в цілому було 8 українських творів. Виконавцями були: Я. Бачинський, Р. Койфман, Т. Перальта (кл. К. Чічки-Андрієнко, Ню Йорк); О. Кмета, (кл. Л. Струтацького, Ню Йорк); Л. Ваґнер; Р. Ворох, А. Шеґедин (кл. Т. Богданської, Нюарк); О. Явна (кл. Д. Каранович, Нюарк); Е. Вонґ, Н. Лоза, Дж. Лопез, Р. Лопез, І. Макар (кл. Р. Венке, Ню Йорк-Нюарк); Н. Дац, Н. Закаляк, У. Леґедза, М. Худьо (кл. Г. Клим, Ірвінґтон). Деякі прізвища показують, що УМІ едукує замітне число неукраїнських учнів, які пильно працюють, а їхні батьки вибрали і мають довір'я до української музичної школи.

(Продовження буде)

ПОЧАЛАСЬ ОСІННЯ КАМПАНІЯ УНСОЮЗУ! МЕТА: 2,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ. ВСТУПАЙТЕ В РЯДИ НАЙБІЛЬШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

ДЕКЛЯРАЦІЯ

ІНІЦІЯТИВНОЇ ГРУПИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ „УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ СОЛІДАРНИХ АКЦІЙ"

Відчуваючи моральний обов'язок боронити свої національні та людські права,

Стаючи перед лицем масового ґеноциду українських патріотів у СССР, зокрема перед фактом тотальних репресій проти Української Групи Гельсінки,

Зважаючи на пекучу потребу пожвавити солідарні акції на захист патріотів-українців,

Відкидаючи, як недоречні, усякі теоретичні „розробки", котрі відвертають українську активність від конкретних акцій у бік непотрібних паперових баталій,

Покладаючись на хист та енергію української вдачі,

Ми названі тут представники українських громадських організацій —

О. Гевка — Комітет оборони національних і людських прав в Україні (Філядельфія),

М. Зарицька — Комітет оборони українських політв'язнів (Детройт),

С. Караванський — Українська Гельсінкська Група

І. Ольшанівський — Американці в обороні людських прав в Україні (Ню Джерзі).

М. Ставничий – Комітет оборони українських політв'язнів у СССР (Монтреаль),

М. Стефанюк, Вашінгтонський комітет Гельсінкських гарантій для України.

Н. Строката — Закордонний представник Української Гельсінкської Групи,

створюємо ініціятивну групу для організації Українського Комітету Солідарних Акцій і доводимо до відома всіх українців та всіх українських організацій у Америці та Канаді таке:

1. Вважаємо за потрібне створити „Український Комітет Солідарних Акцій" для плянування та реалізації у співпраці з усіма українськими патріотичними організаціями на поселеннях конкретних акцій на захист українських політв'язнів.

2. Передбачаємо, що схвалений Комітетом календар захисних акцій буде оприлюднено.

3. Закликаємо усі українські релігійні, громадські та політичні організації підтримувати Український Комітет Солідарних Акцій, беручи участь у конкретних акціях.

4. Запрошуємо приєднуватись до Українського Комітету Солідарних Акцій як окремих осіб, так і цілі організації.

5. З метою забезпечення утворюваного Комітету матеріяльною базою, необхідною для проведення акцій (пікетування окупантських представництв, видання відповідної літератури, тощо) засновуємо „Фонд солідарних акцій", поклавши на рахунок Фонду перші 2.000 долярів від членів ініціятивної групи.

6. Закликаємо усіх, хто підтримує ідею Комітету і хоче допомогти йому, складати добровільні пожертви на рахунок „Фонду солідарних акцій" при ЗУАДК'у, посилаючи їх на адресу: Fund of solidary actions, United Ukrainian American Relief Committee, 1321 West Lindlej Ave., Philadelhia, Pa. 19141.

(Суму кожної пожертви можна відтягнути від державного прибуткового податку).

7. В усіх питаннях, пов'язаних з організацією Комітету, звертатися до будь-якого із членів-ініціяторів або писати на адресу: Committee of Solidary Actions, P.O. Box 1167, Columbia, Md. 21044; телефон: (301) — 730-0696.

ІНІЦІЯТИВНА ГРУПА

Вікно...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

роду повинні щедро жертвувати на фонд видання цього фільму, що є в обробці. Державна допомога може прийти лише тоді, коли ми дамо доказ нашого власного вкладу в будівництво того вікна у наше минуле. Це — скромне будівництво, але основне в наших зусиллях зберегти нашу українську самобутність тут.

Бо жаден — навіть найдосконаліший повнометражний фільм! — не являє собою вичерпної історії якоїсь групи людей протягом такого довгого проміжку часу, як 1890-1970... Але такий фільм, з усіма його скороченнями, перескоками почерез роки й десятиріччя — все ж таки являє собою важливе відчинене вікно в українське минуле, яке, неначе безсмертне серце Прометея перед очима вдумливих глядачів „оживає і сміється знову".

Якщо ви допоможете „відчинити" це вікно.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Осяги учениці Академії св.Юра

Софія Івашків

Сестра Моніка, ЧСВВ, директорка Академії св. Юра в Ню Йорку, недавно одержала листа похвали від Лямонт-Догерті, геологічної обсерваторії при Колумбійському університеті відносно Софії Івашків, учениці 12-ої кляси Академії св.Юра. Софія, донька Євгена та Євгенії Івашків, була прийнята обсерваторією на літній курс для визначних учнів, спонзорований Крайовою Науковою Фундацією, National Science Foundation.

В цьому курсі Софія займалася ляборaторними вимірами осадів дна Південнокитайського моря. В похвальному листі було зазначено, що Софія вив'язалася якнайкраще в цих наукових дослідах, головно „в технічному вмінні вибирання зразків", „океанографічних записах", „ляборaторійних процедурах у випробовуванні зразків", „аналітичній ляборaторійній техніці", як теж у вмілому вживанні біноклів і петрографічних мікроскопів.

Софія саме тепер бере кілька курсів в Академії св. Юра, за які одержить університетські кредити. Вона плянує студіювати морську біологію в Бернард коледжі у Ню Йорку.

У ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ після довшої перерви поновили свою діяльність ірляндські терористи. В місті Ворренпойнт, недалеко ольстерсько-ірляндської границі підкинена під поліційну станицю бомба вибухла й поранила двох старших жінок, одну дівчинку та чотирьох поліцистів. Від останнього бомбового замаху, який мав місце в серпні 1979 року, минуло більше року й це породило сподівання, що Ірляндська республіканська армія, яка діє у підпіллі, припинила того роду діяльність. Одначе, тепер побоюються, що ця діяльність буде відновлена.

Український День у Коговзі

Коговз, Н. Й. — Заходом Окружного Комітету Відділів УККА Олбанської округи відбувся в Українському парку в Коговзі у середу, 17 вересня 1980 р., шостий з черги Український день з різноманітною програмою. Голова Окружного Комітету Я. Кушнір відкрив Український день коротким вступним словом в українській і англійській мовах, підкреслюючи, що зустріч нашого громадянства з цілої округи причиняється до оживлення українського життя та приносить позитивні наслідки.

У мистецькій програмі виступав жіночий хор 99-го Відділу СУА у Вотервліті під керівництвом Я. Кушніра, що проспівав пісні: „Повій вітре", „Степом, степом", пізніше „Волинська мавка" та „Полтавський рушничок". Танцювальний гурток „Верховина" під проводом М. Савкова відтанцював: „Коломийку", „Гуцулку", „Веснянку" й „Гопака". Численно зібрана публіка нагороджувала всі точки гучними оплесками. Хлопці грали відбиванку, діти провели час на різних грах і забавах.

Жінки з трьох Відділів СУА: Вотервліт, Коговз і Трой та членки ОЖ ОЧСУ з Амстердаму приготовили смачні українські страви, що мають уже успіх у неукраїнців що прибули численно.

Від 6-ої до 10-ої год. відбулася забава з танцями при звуках оркестри „Амбасадори" з Вотервліту під проводом Я. Кушніра.

Наші жінки та чоловіки напрацювалися чимало, але іхній труд оплатився. За це ім усім належится признання й подяка. Український день пройшов з повним моральним і матеріяльним успіхом серед гарної погоди.

Вибори...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

Здається, колишні виборці опозиційних партій боялися, що перемога Штрауса пошкодить спокоєві в Німеччині, бо тут, поряд з терористами „лівого полку", діють і терористи „правого напряму". Саме в розгарі виборчої пропаґанди розірвалася бомба на площі, де відбувається щороку „Жовтневе Свято". Від вибуху загинуло більше десятка людей, а число ранених досягає більше сотні. Громадяни хочуть мати спокій під коаліційним урядом соціялістів і лібералів.

ПРЕМ'ЄР ІЗРАЇЛЯ БЕҐІН публічно закинув французькому урядові, що той постійною пропаґандою свого антиізраїльського становища та прихильною поставою до арабських терористів створив сприятливу атмосферу для антисемітських виступів на терені Франції. Останньо ряд таких виступів спричинив смерть чотирьох невинних людей і чималі матеріяльні втрати в Парижі.

Протестаційна демонстрація балтійських народів

У суботу, 27-го вересня ц. р., на 47-ій вулиці напроти будівлі ОН в Ню Йорку відбулася спільна антиросійська демонстрація латвійців, естонців та литовців, під час якої приблизно 1500 учасників домагалися від Західньої Німеччини анулювати „Пакт Молотова-Ріббентропа", на підставі якого 40 років тому московсько-комуністичний агресор підбив і колонізував вільні балтійські народи.

На цій демонстрації волі виступали голови світових конґресів трьох народів: Сімас Кудірка; Владас Сакала — новий політичний втікач, коавтор петиції до Брежнєва в 40-річчя московської колоніяльної окупації, в якій домагається відкликання совєтських військ із балтійських країн; Михайло Шпонтак — голова КОУАО м. Ню Йорку і ПАБНА, та Ал Д'Амато — республіканський кандидат на сенатора ЗСА. Промовці закликали Об'єднані Нації й уряди вільних західніх держав, щоб вони домагалися негайного видалення совєтських окупаційних військ із Литви, Латвії, Естонії, звільнення всіх політичних в'язнів з большевицьких тюрем і концентраційних таборів, людських і національних прав для всіх Москвою уярмлених народів. Між транспарентами видно було і клич „Фрідом фор Юкрейн" окремо та разом з трьома народами: „Фрідом фор Латвія, Естонія, Литва, Юкрейн!", що підкреслювало неподільність свободи.

Український представник у привіті від УККА, Відділ у Ню Йорку, та ПАБНА висловив солідарність і підтримку для балтійських народів у їх державно-визвольних змаганнях та апелював до посилення спільних зовнішніх дій у рамках організації Прихильників АБН в Америці та інших. Цей український представник був несподівано приємно здивований, коли, під оплески учасників зійшовши з трибуни, отримав гратуляції українською мовою від незнайомої йому сумівки Мирослави Мухи. Вона і її сестра, Зеня Муха — координатори для національних груп Виборчого комітету Ал Д'Амато — прибули з кандидатом на сенатора ЗСА.

Кандидат на сенатора ЗСА Ал Д'Амато висловився проти політики сучасної Адміністрації у Вашінґтоні щодо совєтського потоптання людських та національних прав поневолених Москвою народів. Промовець у зворушливому слові закликав учасників антиросійського віча вибирати кандидата, котрий буде пильнувати, щоб людські права всіх національних груп тут, у ЗСА, були збережені, і буде домагатися, щоб людські та національні права були привернені балтійським і всім іншим поневоленим народам.

Спільна антиросійська демонстрація була зразково зорганізована із участю значної кількости молоді, яка високо над головами тримала різні англомовні транспаренти.

Написи-транспаренти закликали:

„Громико, спини депортацію на Сибір", „Відкличте Пакт Молотова-Ріббентропа!", „Балтійські народи не на продаж, вимагаємо вільних виборів у Естонії, Латвії, Литві!", „1940 — Балтійські держави, 1980 — Афганістан", „Москалі, забирайтеся геть із Балтійських країн!", „Людські права в Литві — не тільки в Африці!", „Свободу для Литви, Естонії, Латвії, України!", „Спиніть геноцид народів!" та інші.

Демонстрацію закінчено молитвою.

З. Муха повідомила гурт учасників, що кандидат на сенатора Д'Амато виступатиме на вічі в Українському Народному Домі в Ню Йорку та на Українському фестивалі на 8-ій вулиці між Першою і Другою авеню в суботу, 18-го жовтня ц. р., о год. 5-ій вечора.

М. Ш.

ПРОПОВІДНИК ДЖЕРРІ ФАЛВЕЛЛ, який часто виступає на телевізійних програмах, перепросив формально президента Джіммі Картера і назвав свою заяву, що нібито Президент підтримує гомосексуалістів „зневажливим твердженням". Проповідник Фалвелл, який очолює групу американців, що називає себе „морал маджоріті", виступаючи на телевізійній програмі „Міт дн пресс", покликався на свою розмову з Джіммі Картером весною цього року, у якій — таке принаймні він мав враження — Картер підтримував змагання гомосексуалістів за рівні права. Запитаний, чи він задумує перепросити за це Президента, Фалвелл заявив: „я це роблю тепер". При тому він підкреслив, що його група покищо не вирішила ще, кого буде підтримувати у виборах, але він персонально голосуватиме за вибір Роналда Реґена.

Під час XIII Конгресу...

(Закінчення зі стор. 1)

Учасники маніфестації під час відспівання „Не пора".

дання в цій країні, але й матимуть кращі можливості добиватись прав для українського народу.

Під час програми д-р Лозинський представив панів В. Влашина і І. Черкаса, членів Міської Ради Лорейну, Огайо, та привітав Святослава і Ніну Караванських. Почесну трибуну, на якій сиділи гості і промовці прикрашував великий напис англійською мовою: „За незалежність України", а біля підвищення члени молодечих організацій тримали портрети згаданих сімох членів українського руху спротиву. Після символічного випущення голубів, присутні закінчили маніфестацію піснею „Не пора". Ще увечері цього дня місцеві телевізійні станції показували короткі монтажі з цієї успішної маніфестації.

Округа УНС...

(Закінчення зі стор. 1)

Стефана Іваницького з Відділу 276-го; Павла Гірняка з 53-го Відділу; Петра Когута з 56-го Відділу; Дмитра Головатого з 53-го Відділу і Івана Новаківського з Відділу 276-го.

УНСоюзова Округа Піттсбургу досі зорганізувала 51 нового члена, що їх забезпечення становить 131 тисяч долярів. Особливо заслужилися в організуванні нових членів: Д. Головатий, який здобув п'ять нових членів; Михайло Турко з 63-го Відділу здобув 12 нових членів; Н. Драпала з 96-го Відділу зорганізував шість нових членів; Ю. Ярчак з 113-го відділу — п'ять членів, і С. Іваницький з Відділу 276-го здобув 12 нових членів.

У виступі головного організатора В. Оріховського підкреслювалася потреба ще кращої співпраці поміж членами Союзу, бо тільки в братерстві й єднанні лежить запорука розвитку і росту нашого Батька — Союза. Цитуючи вислів з давнішого виступу головного предсідника, головний організатор порівнював здобування нових членів з продукуванням організмом нової крови для підтримки життя цього організму і сказав, що наші досягнення сьогодні становлять частинку нашої майбутньої історії, яку з гордістю читатиме наш близький і далекий нащадок. Для заохоти до ще кращої праці в напрямі приєднування все нових і нових членів для Українського Народного Союзу встановив нагороди, які проголосив зібраним унсоюзівським активістам цієї заслуженої Округи В. Оріховський. Кожний організатор, що після 1-го вересня ц.р. здобуде забезпечень на суму 100.000 дол., дістане нагороду в одну тисячу долярів. За зорганізування суми забезпечень у висоті 50 тис. дол. буде дана нагорода у висоті 300 долярів. За суму забезпечень на 40.000 дол. — 200 дол.; за суму 30.000 — нагорода 100 дол. Головний організатор пояснив, що ці нагороди є „екстра" і понад звичайні нагороди, що їх дістають секретарі за приєднання нових членів.

Окружні збори закінчено дальшими розмовами про добро УНСоюзу при смачній перекусці, про яку з умінням і добрим смаком потурбувалися пані з Піттсбурської Округи.

Вступайте в члени УНС!

Св.п. Олександер Неділько — співак і громадський діяч

Про несподівану смерть мого приятеля, бл.п. Олександра Федоровича Неділька, я довідався з короткої нотатки, надрукованої за почином УВАН у „Свободі" з датою 18-го липня ц.р. У ній було подано, що у вівторок, 15-го липня, помер у Ню Йорку на 78-му році життя бл.п. Олександер Неділько, член Фундації УВАН, безкорисний працівник бібліотеки й архіву УВАН, колишній соліст Харківської опери, член церковного хору православного собору Св. Володимира й активний церковний діяч.

Неповних три роки тому, бо 4-го грудня 1977 року, з ініціятиви друзів і співробітників УВАН відзначено 75-річчя Олександра Неділька. З цієї нагоди тоді ж була надрукована інформаційна стаття за підписом найближчого приятеля Саші харків'янина, сьогодні також вже покійного Вячеслава Давиденка. З неї довідуємося, що Саша, як його звали приятелі, народився 4-го грудня 1904 року в Харкові. По закінченні народної школи навчався короткий час у гімназії, яку одначе не міг закінчити з огляду на війну. Після війни й революції доповнив своє знання спершу в Кооперативній школі, а коли й її большевики закрили, у 1928 році завершив своє навчання у Фінансово-економічному технікумі. Та на ділі набутою освітою і званням економіста св.п. Олександер ніколи не користувався. Йому стелилася дорога до кар'єри співака. Вже змалку, як учень гімназії, почав співати в хорі, яким диригував відомий піонер кобзарського мистецтва, бандурист, композитор і письменник Гнат Хоткевич. Церковні хори, Державний квартет ім. Миколи Лисенка, Харківське радіо, індивідуальні концерти, окремі виступи на різноманітних громадських імпрезах — були початковими зупинками на цій дорозі. А там — Харківська оперова студія, навчання співу у професорів Бестриха і Чемізова, відкрили пристійному і поставному Олександрові, тенорові куртину Державної української опери (сьогодні: „Академічний театр опери і балету ім. Миколи Лисенка"). Це сталося щойно після перенесення „столиці України" з Харкова до Києва у 1934 році. В тому часі диригентом був Арнольд Маргулян, а співали тут славнозвісні І. Донець, І. Паторжинський, М. Гришко, Б. Гмиря, М. Вольгемут-Литвиненко та інші вокалисти. Молодому співакові припали спершу другорядні й "дубльовані" ролі, а там і головні ролі у таких операх, як „Запорожець за Дунаєм" (Андрій), „Наталка Полтавка" (Петро), "Назар Стодоля" (Назар). Він співав також Ленського в „Євгенії Онєгіні", Ликова в "Царевій нареченій", Володимира в "Князі Ігорі", Сінола в "Демоні", Альфреда в "Травіяті", Пінкертона в "Мадам Батерфляй", Фавста в одноіменній опері, Малехова в "Тихому Доні", мічмана Алексеєва в "Панцирнику Патьомкіні", Льоньку в "Бурі" та інші ролі в операх — "Аїді", "Тосці", "Богемі", "Паяци", "Севільському цирульнику", „Логенгріні", „Циганському бароні", "Графові Люксембурзькому" тощо. Під час німецької окупації Харкова О. Неділько виконував ролі „Циганського барона" й „Графа Люксембурзького" та разом з оперним ансамблем й оркестрою брав участь у концертах й імпрезах для німецької окупаційної влади і місцевого населення.

У наслідок прориву большевиків під Білгородом та заламання фронтових ліній у Донецькому басейні й на Керченській протоці, в лютому 1943 року Олександер Неділько разом з національно-свідомими харков'янами евакуювався на захід. По дорозі розгубився з дружиною й дочкою і це стало найбільшою трагедією його життя. Вже без родини і тільки з колеґами - співаками він подався за Дніпро, чимдалі від большевиків. Короткі постої в Полтаві, Кременчуці, Вінниці, а там у Львові, Кракові, Берліні й п'ятирічна зупинка у Ганновері стали етапами його життя політичного еміґранта.

Мандрівні хори й театральні вистави для "остарбайтерів", а після капітуляції Німеччини — для залишенців. Творча співучасть у житті ганноверського табору для переміщених осіб ім. Миколи Лисенка, театральна студія, вистави, організування і сольові виступи у репрезентаційному студентському хорі під диригентурою Сергія Горбенка, Капелі Бандуристів під дир. Григорія Китастого й Володимира Божика, концертові турне по містах і таборах Німеччини з хором бандуристів, що його на спілку з харків'янином Володимиром Цибенком він організував і ним керував — стали змістом життя українського артиста-еміґранта.

З поселенням у 1951 році в ЗСА спершу у Ромі, згодом у Ню Гейвені і, накінець, у Ню Йорку, початкова важка фізична праця на прожиток, функції церковного дяка, співучасть у церковних хорах, концертові мандрівки з Капелею Бандуристів у ЗСА під дир. Івана Задорожного і по всьому світі з хором Донських козаків Жарова, а по виході на пенсію — безкорисна праця бібліотекаря й архіваря УВАН, постійне зацікавлення мистецькими й загальногромадськими й політичними справами, щедрі пожертви на наукові, мистецькі, церковні й суспільні цілі, туга за родиною й врешті похилий вік й недуги — закінчили життя на цьому суєтливому світі цієї благородної, чесної, скромної і для усіх ввічливої української людини.

Був гарячий і вологий день, вівторок, 21-го липня, як на Св. Андріївському цвинтарі в Савт Бавнд Бруці, Н.Дж, в полудневих годинах невеличка громада найближчих друзів, приятелів і знайомих проводила тлінні останки бл.п. Олександра Федоровича Неділька у вічну мандрівку перед престіл Всевишнього.

Надгробними молитвами, заупокійною відправою панотців, під звуки траурних мелодій хору під дир. В. Завітневича, прощальним словом над відкритою могилою одного із друзів покійного, зложено домовину до гробу, за який св.п. Олександер ще за життя сам подбав, поставивши собі пам'ятник. На заупокійній тризні, якою проводив проф. А. Кіпа, покійного прощали: Л. Дражевська від УВАН, М. Михалко від друзів, д-р Володимир Карпинич від родини і приятелів та І.Р. Костюк від ганноверських приятелів.

Зачитанням телеграми, яка наспіла з України від дружини й дочки покійного, грошовою збіркою на потреби УВАН, Церкви й УВУ, молитвою й співом "Вічна пам'ять" завершено похоронні обряди над тілом спочилого Олександра Неділька, який все своє життя служив вірно Батьківщині й Евтерпі — богині музики і співу. Світлої пам'яти Олександер Неділько мав голубине серце й християнську любов до ближнього; мав красу зовнішню й красу внутрішню, душевну. Бог нагородив його різними багатьма талантами

Відзначуючи цими скромними словами славну пам'ять мого приятеля, незабутнього Саші, висловлюю цією дорогою мої щиродружні співчуття родині покійного, його приятелям і знайомим, що нарівні зі мною любили його й поважали за життя, а по його смерті згадуватимуть його славну пам'ять повсякчасно. Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Олександра Федоровича Неділька складаю пожертву в сумі 25 дол. на Фундацію Українського Вільного Університету у Мюнхені.

Іван Р. Костюк

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

БЕЗПЛАТНА ПРОГУЛЯНКА ДО АТЛАНТІК СИТІ

Ню Йорк, Н.Й. — Клюб Українських Сеньйорів інформує, що в початкових днях листопада ц.р., відбудеться безплатна прогулянка до Атлантік Ситі в Ню Джерзі. Клюб просить усіх зацікавлених цією справою осіб зголошуватись особисто, або телефонічно в Т-ві „Самопоміч" при 98 2-га авеню, тел. 777-1336.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 19-го ЖОВТНЯ 1980 р.

КЛІФТОН, Н. Дж. Збори 64-го Відд. ім. Т. Шевченка, о год. 1:30 по пол. в залі церкви св. Марії при Washington Avenue. Просимо всіх прибути, вирівняти свої вкладки та вибрати дивідендові чеки. — Ів. Бурний, секр.

НЕДІЛЯ, 19-го ЖОВТНЯ 1980 р.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 137 Hope Ave. Просимо всіх членів взяти участь. Дивідендові чеки всі члени повинні відібрати до 20-го жовтня ц. р. — В. Марущак, рек. секр.

ПАРМА, Огайо. місячні збори Т-ва ім. І. Франка 334-ий Відд., о год. 12:30 по пол. в домі фін. секр. при 3324 Торрінґтон вул., Парма, Огайо. Проситься чл. прибути. — Управа.